

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 462/2021-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Jozefom Slíškom, advokátom, Coboriho 2, Nitra, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Tdo 22/2021 z 13. mája 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. augusta 2021 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a taktiež práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť všeobecnému súdu na ďalšie konanie, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur a napokon priznať mu trovy konania v konaní pred ústavným súdom vo výške vyčíslenej v ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti, ako aj napadnutého uznesenia vyplýva nasledujúci skutkový stav veci:

Sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Nitra č. k. 4 T 2/2018 z 3. septembra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uznaný za vinného zo zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 3 rokov s probačným dohľadom, pričom mu zároveň bola uložená

povinnosť spočívajúca v príkaze, aby počas skúšobnej doby a probačného dohľadu preukazoval zdroj svojej obživy. Na základe odvolania sťažovateľa rozhodol Krajský súd v Nitre rozsudkom č. k. 2 To 11/2020 z 20. mája 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu zrušil v celom rozsahu a za súčasnej modifikácie skutkovej vety uznal sťažovateľa za vinného zo zločinu podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 3 písm. a), c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 2 rokov s probačným dohľadom, pričom mu zároveň bola uložená povinnosť spočívajúca v príkaze, aby počas skúšobnej doby a probačného dohľadu preukazoval zdroj svojej obživy. Proti rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), i) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“), ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) napadnutým uznesením podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol, a to pre zrejmé nesplnenie sťažovateľom uplatnených dôvodov dovolania.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje tým, že napadnutým uznesením došlo k porušeniu ním označených základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd, a to z týchto dôvodov:

a) Sťažovateľ sa nestotožňuje s názorom najvyššieho súdu vyjadreným v odôvodnení napadnutého uznesenia, podľa ktorého v konaní pred súdmi prvého a druhého stupňa nedošlo k zásadnému porušeniu práva sťažovateľa na obhajobu.

b) Sťažovateľ je presvedčený, že v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom mu neboli dostatočne ozrejmene konkrétne skutočnosti, na základe ktorých bol trestne stíhaný, a tým ako obvinený nemohol uplatňovať svoje právo na obhajobu efektívne a v celom rozsahu, pričom *„nevedel načo má reagovať a voči ktorým argumentom sa má brániť.“*

c) Sťažovateľ ďalej argumentuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení vôbec nezaoberal otázkou, či trestný čin podvodu môže byť kvalifikovaný pomocou okolnosti odôvodňujúcej použitie vyššej trestnej sadzby uvedenej v § 138 písm. b) Trestného zákona, teda za pomoci osobitného kvalifikačného pojmu *„po dlhší čas.“* Poukazujúc na jeden z doktrinálnych výkladov predmetnej skutkovej podstaty trestného činu, sťažovateľ zastáva názor, že trestný čin podvodu nie je trvácim trestným činom, a preto nemôže byť páchaný po dlhší čas.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a základného práva vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom, ktoré vyplývajú z už označených ustanovení ústavy, a taktiež práva na spravodlivé súdne konanie, a to prostredníctvom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ako aj postupom najvyššieho súdu, ktorý vydaniu napadnutého uznesenia predchádzal.

5. Ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015).

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, a to vrátane základného práva vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom:

6. Vychádzajúc z petitu ústavnej sťažnosti, je možné aj napriek jej obsahovej zmätočnosti ustáliť, že sťažovateľ súbežne namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež porušenie práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to najmä, avšak nielen v rovine práva na kontradiktórny proces a rovnosť zbraní, čomu zodpovedá aj kumulatívne navrhované vyslovenie porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorý o. i. zahŕňa aj základné právo vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom. Z už uvedenej sťažostnej argumentácie však jednoznačne vyplýva, že sťažovateľ navrhuje vysloviť porušenie základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy a taktiež porušenie práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že sa nestotožňuje s právnou kvalifikáciou stíhaného skutku tak, ako bola pri meritórnom rozhodovaní ustálená prostredníctvom činnosti všeobecných súdov.

7. Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti pri interpretácii obsahu a rozsahu základných práv a slobôd zohľadňuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa jednotlivých ľudských práv a základných slobôd garantovaných dohovorom. Základnému právu na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy zodpovedá v štruktúre práv garantovaných dohovorom právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je okrem ďalších inštitucionálnych a procesných záruk aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom,

že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka konania na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04, IV. ÚS 546/2020).

8. Aj z dôvodov uvedených v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto uznesenia je potrebné opakovane pripomenúť, že systémy všeobecného a ústavného súdnictva sú oddelené, a to aj keď v určitej miere komplementárne justičné systémy. Činnosť ústavného súdu vzhľadom na jemu zverenú subsidiárnu funkciu vo vzťahu k všeobecným súdom nemožno však v žiadnom prípade interpretovať spôsobom, že tento predstavuje ich ďalšiu inštanciu. Uvedené platí rovnako nielen v rovine procesných, ale najmä v rovine meritórnych otázok. Po oboznámení sa s obsahom ústavnej sťažnosti vrátane jej príloh možno konštatovať, že jadro sťažnostných námietok v konaní pred ústavným súdom je opakovaním dovolacej argumentácie sťažovateľa, a to bez akejkoľvek ústavnoprávnej relevancie. Nielen podstatou konania pred ústavným súdom, ale najmä podstatou samotnej ústavnej sťažnosti by z hľadiska jej potenciálneho úspechu mala byť argumentácia majúca ústavný, a nie len zákonný rozmer. V ústavnej sťažnosti ju však nebolo vôbec možné identifikovať.

9. Argumentáciu sťažovateľa prezentovanú v jeho ústavnej sťažnosti možno v zásade rozdeliť na dve samostatné skupiny sťažnostných námietok. Prvá skupina, ktorú sťažovateľ formuloval vo vzťahu k tomu, ako sa najvyšší súd v napadnutom uznesení vysporiadal s nenaplnením dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, spočíva v tom, že dostatočným neozrejméním konkrétnych skutočností, na ktorých podklade bol sťažovateľ trestne stíhaný, mu bolo zo strany orgánov činných v trestnom konaní a neskôr všeobecných súdov znemožnené brániť sa proti vedenému trestnému stíhaniu v celom rozsahu, čím malo dôjsť k zásadnému porušeniu jeho práva na obhajobu. Druhá skupina, ktorú sťažovateľ formuloval vo vzťahu k tomu, ako sa najvyšší súd v napadnutom uznesení vysporiadal s nenaplnením dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, spočíva v tom, že najvyšší súd sa pred vydaním napadnutého uznesenia vôbec nezaoberal tým, či trestný čin podvodu môže byť páchaný po dlhší čas.

10. K sťažovateľom namietanému zásadnému porušeniu práva na obhajobu zo strany všeobecných súdov ústavný súd uvádza, že vo všeobecnej rovine je právo obvineného vedieť, z čoho je obvinený, súčasťou širšie koncipovaných materiálnych aspektov zabezpečenia práva na obhajobu, pričom toto právo obvineného musí esenciálne zahŕňať skutkové, ako aj právne aspekty konkrétne prejednávanej veci. Zmienená súčasť práva obvineného na obhajobu predstavuje jej fundamentálne základy, bez ktorých je uplatňovanie nadväzujúcich materiálnych práv, ale aj formálnej obhajoby prostredníctvom ustanoveného, resp. zvoleného obhajcu objektívne vylúčené. Práve na tento účel obsahuje Trestný poriadok v priebehu trestného konania množstvo procesných záruk, ktorých účelom je zabezpečiť práve to, aby obvinený, počnúc oznámením uznesenia o vznesení obvinenia, bol v každom ďalšom štádiu trestného konania oboznámený so skutkom, ktorý sa mu kladie za vinu vrátane všetkých jeho zákonných náležitostí vyplývajúcich z príslušných ustanovení Trestného poriadku, a to vrátane jeho právnej kvalifikácie. Okrem okamihu vznesenia obvinenia je právo vedieť podstatu obvinenia možné ďalej realizovať najmä pri preštudovaní vyšetrovacieho spisu na konci prípravného konania, pri ktorom musia orgány činné v trestnom konaní upovedomiť obvineného o prípadnej zmene právnej kvalifikácie stíhaného skutku; následne oboznámením sa s obsahom doručenej obžaloby, ktorá je východiskom

kontradiktórneho súdneho konania; prednesom obžaloby na hlavnom pojednávaní; replikou k záverečnej reči prokurátora a v neposlednom rade aj oboznámením sa so skutkovou a s právnou vetou rozsudku súdu prvého stupňa. Z obsahu ústavnej sťažnosti ani jej príloh však nielenže nevyplýva ústavnoprávna relevancia argumentácie sťažovateľa vzťahujúca sa na prvú skupinu sťažnostných námietok, avšak ústavný súd po oboznámení sa s jej obsahom neidentifikoval ani žiadne skutočnosti, ktoré v konkrétnom bránili sťažovateľovi v priebehu trestného konania sa kontinuálne oboznamovať s podstatou svojho obvinenia. V načrtnutom smere je preto ústavná sťažnosť formulovaná príliš všeobecne na to, aby ústavný súd po jej potenciálnom prijatí na ďalšie konanie vôbec bol objektívne spôsobilý posúdiť prípadný zásah do základných práv a slobôd, resp. ľudských práv a základných slobôd sťažovateľa, resp. jeho intenzitu.

11. Vo vzťahu k sťažovateľovej námietke týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia skutku zo strany všeobecných súdov ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že rozhodovacia činnosť najvyššieho súdu týkajúca sa naplnenia, resp. nenaplnenia dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, podľa ktorej pod vymedzený dovolací dôvod možno (s výnimkou dovolania podaného ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky) subsumovať výlučne námietky právneho charakteru, a teda nikdy nie námietky skutkové, je nielen konštantná, ale aj zákonná, čo možno nepochybné deklarovať samotnou zákonnou dikciou § 371 ods. 1 písm. i) časti vety za bodkočiarkou Trestného poriadku, podľa ktorej „správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť“. Aj z uvedeného dôvodu ústavný súd podrobil prieskumu najmä tú časť argumentácie sťažovateľa, ktorou tento svojím skorším dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu v kontexte právnom, a nie skutkovom.

12. Vo vzťahu k osobitnému kvalifikačnému pojmu „po dlhší čas“ najvyšší súd v napadnutom uznesení správne konštatoval, že predmetnou dovolacou námietkou sa zaoberal iba z hľadiska, či v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku uvedené obdobie, počas ktorého sa sťažovateľ dopúšťal v nej špecifikovaného konania, odôvodňuje subsumovanie pod predmetný znak kvalifikovanej skutkovej podstaty trestného činu podvodu. Následne sa najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia pomerne obsiahlo venoval právnym úvahám vzťahujúcim sa na kvalifikačný pojem po dlhší čas, a to vo všeobecnej rovine, ako aj v rovine skutkových okolností obsiahnutých v ním preskúmaných rozhodnutiach, pričom ich syntézou dospel k záveru, že dovolacia argumentácia sťažovateľa nebola spôsobilá naplniť ani dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, a preto jeho dovolanie aj v tejto časti odmietol. Z dôvodov uvedených v bode 6 odôvodnenia tohto uznesenia ústavný súd nemôže spochybňovať právne závery uskutočnené všeobecnými súdmi, a to ani za situácie, pokiaľ vybrané diela doktríny trestného práva polemizujú s tým, či trestný čin podvodu možno kvalifikovať osobitným kvalifikačným pojmom po dlhší čas, keďže ústavný súd môže vysloviť porušenie označených práv iba vtedy, ak by všeobecnými súdmi uskutočnené závery boli zjavne neodôvodnené, arbitrárne, a teda ústavnoprávne neudržateľné, a zároveň by došlo k popretiu ich podstaty a účelu, čo však ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti neidentifikoval.

13. Ústavný súd z dôvodov uvedených v predchádzajúcich bodoch odôvodnenia tohto uznesenia už pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe

ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

14. Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa už stratilo opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. septembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu